

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld.—kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Slovensko uradovanje.

(Izv. dopis iz Ptujja.)

„Trkajte in odprlo se vam bode“. Teh besed našega Zveličarja bi se mi Slovenci bolj pogostoma tudi gledé narodnih terjatev posluževati morali. Mi Slovenci imamo mnogo sovražnikov in tudi pri uradnikih najdemo mnogo neprijateljev, posebno starejše dobe. Kedaj se bode uže vendar jel zakon zadévajoč ravnopravnost v uradnijah izvrševati? Bodemo mar čakali, da bodo stari uradniki sami jeli v naščini uradovati? Tega ne smemo, kajti z vednim čakanjem ne bomo nikdar svojih nam v zakonu pripoznanih pravic dosegli. Da pa nam postava v uradu ravnopravnost pripozna, naj svedoči sledeči dokaz! Pošten slovensk Haložan dobi od naše slavne ptujske glavne davkarije v njemu nerazumljivem jeziku pisani plačilni nalog. Zdi se mu čudno, da je obrazec naloga v slovenščini in nemščini tiskan. Zdi se mu tudi, da je slovenski obrazec zbog nas Slovencev. In ker je uže tudi v „Slov. Gospodarji“ čital, da imamo postave, koje nam dajo pravico, zahtevati, da se nam piše v našem jeziku, napravi malo vlogo, s kojo pošlje v nemščini pisani plačilni nalog slavnemu c. k. finančnemu ravnateljstvu v Gradec. Črez nekaj dni dobi sledeči odlok v lepej slovenščini pisan: „Št. 9435. Na to pritožbo se vam naznani, da se je glavni davkariji, ktorej se je priloženi v nemščini pisani plačilni nalog od 20. junija 1880 B 539 odposlal, naročilo plačilni nalog v slovenščini izpisati in vam izročiti. V Gradci 3. augusta 1880. Hubmann l. r.“

S tem priznava slavno finančno ravnateljstvo, koje je nekaj več nego naša davkarija, ka imamo mi Slovenci na slovenskem Štirskem pravico, da nam davkarije v naščini uradujejo. Ti ljubi „Slov. Gospodar“, ki tako krepko naše pravice zagovarjaš, objavi ta odlok, na katerega se naj naš kmet vedno opira ter tirja, da dobi pisma v njegovem jeziku pisane. Kmet slovenski, tirjaj to, kar ti zakon pripozna, tirjaj to, kar nam je Nj. veličanstvo, naš presvitli cesar, po svojih zakonih dal.

Bodimo neustrašljivi! Pravica mora nad krivico, katera se nam že toliko let godi, zmagati. Ako ne bomo svojih pravic vedno odločno tirjali, dosegli jih nikdar ne bomo. Poguma je toraj treba, ako nečemo propasti. Mar si je slovenski oratar za to tu, da bi ga vedno ptujčeva peta teptala? Zahtevajmo svoje pravice, in dale se nam bodo. „Trkajmo, in odprlo se nam bode!“ J. U.

Gospodarske stvari.

Grozna trtna uš na Hrvatskem blizu Štajerske.

Vrlim „Novicam“ poroča izvrstni tajnik hrvatske gospodarske družbe v Zagrebu, g. Fr. Kuralt sledeče: Hrvatska vlada poslala me je dvakrat v Istro, da ondi preiščem vinograde in nasvetujem potrebne naredbe, da se grozna trtna uš ali phylloxera ne zanese na Hrvatsko. Vrnivši se iz Istre sem med drugim predlagal sl. vladi, da naj se vsem podžupanijam popišejo znamenja, pod katerimi se phylloxera pokaže, in da se to vsem občinam naznani, kajti mogoče je, da phylloxero uže v deželi imamo, samo da je vinorejci ne poznajo. Komaj pa je bila ta naredba razglašena, uže nekoliko dni kasneje, pošlje v steklih dobro zamotanih občina Brdovac pri Zaprešiču vladi nekoliko izkopanih trsov na ogled, z opazko, da na teh trtah so ona znamenja, katera so bila popisana v vladnem razglasu. Vlada izroči trse precej meni, da jih preiščem in žalibog! prvi pogled s povekšalnim steklom na korenine trt pokazal mi je množino phylloxere, in spoznana je bila neizmerna nesreča za hrvatsko zemljo. Po nalogu vlade precej se podam na mesto, od koder so bile trte poslane, da pregledam, kako daleč je nesreča razširjena. V Zaprešiču pridruži se mi občinski načelnik iz Brdovca, baron Rauch s svojimi sinovi, in oskrbnik posestva grofa Jelačića. Čez poldrugo uro vožnje pridemo v vas Kraj, katera leži ob Sotli, na meji štajerski. Cela okolica ni družega kakor bregovi nasajeni s trtami. Nasproti tem bregovom na drugi strani Sotle leži štajerska bizelj-

ska dolina zopet s krasnimi vinogradi. Hrvatski vinogradi so od štajerskih komaj pol ure oddaljeni.

Ko pridemo v Kraj, podamo se v vinograde grajščaka Sigmunda in na žalost morali smo opaziti, kako je uže velik del vinograda popolno uničen, trte posušene, brez mladik in ploda. Strašen bil je pogled po vinogradih! Kamor smo prišli, povsod smo našli, da jih phylloxera pokončuje in da poglavitni dohodek naše dežele urno pod zlo gré. Ko so se vsi o veliki nesreči prepričali, odšli so zopet na svoj dom, jaz pa sem ostal v Mariji Gorici, da od tam dalje prepotujem vinograde. V petih dneh svojega preiskavanja mogel sem se prepričati, da je phylloxera razširjena v vinogradih 3 davkovskih občin in to v Laduču, v Kraji in v Pušči. Te občine imajo vinogradov 1010 oralov, od katerih je okuženih in uničenih do 300 oralov. Okuženi vinogradi razprostirajo se od sv. Križa (občina Laduč) do Pušče v daljini 4 ur. Največ vinogradov imajo tukaj gg. Sigmund, baron Rauch in grof Jelačić. Pa tudi kmetje imajo veliko vinogradov, katerih nekoliko so pa uže preteklo jesen izkrčili in nasadili s turšico, kazoči, da so se jim trte vse posušile, katere uže nekoliko let niso rodile; neznajoči za vzrok gledali so siromaki, kako jim vinogradi propadajo.

Od kod da je phylloxera le sem prišla, ne more se za gotovo povedati; sumnja, da jo je iz Klosterneuburga z naročenimi trtami pred 10 leti dobil g. Sigmund, ni popolno opravičena, kajti vinograd, nasajen z onimi trtami, je sicer okužen ali trte niso se še posušile in imajo še toliko mladik, da se bodo posušile še le čez dve leti, dočim so trte na drugih mestih vinograda, katere niso bile donesene iz Klosterneuburga, uže preteklo leto se posušile in propadle. Mogoče bi bilo tudi to, da je phylloxera došla iz Štajerskega v hrvaške vinograde, ker se pripoveduje, da so vinorejci pri Kapeli (vas na štajerski strani), katera leži nasproti Sigmundovim vinogradom, uže pred tremi leti krčili vinograde zato, ker so se jim sušili. Tudi danes še ne morem za gotovo reči, kako daleč je phylloxera razširjena; mogoče je, da še dalje sega, kakor sem poprej omenil, ker je znano, da phylloxera lahko po več ur daleč preleti. Nevarnost za celo hrvaško deželo je velika, tem bolj, ako se pomisli, kako veliko je tū vinogradov, v katerih se vsako leto pridela 2—3 milijone veder vina, ki je najpoglavitnejši dohodek cele dežele hrvatske. Velika je pa tudi nevarnost za sosedno kranjsko in štajersko deželo, kajti okuženi vinogradi niso daleč od onega kraja, kjer se Sotla steka v Savo, in kjer je meja kranjske in štajerske dežele. Nujno je tedaj priporočiti deželni vladi kranjski in štajerski, da bi po strokovnjakih, kateri phylloxero poznajo, dale pregledati vse sosedne vinograde, ali phylloxere uže tudi tam ni, samo da je ljudje ne poznajo, kakor je to bilo v Istri in zdaj na Hrvatskem, kjer se je tako silno širila toliko let. Kranjska in štajerska vlada morale bi

tem prej izdati stroge ukaze proti importu (uvožnji) vsakoršne stvari iz vinogradov okuženih krajev na Hrvatskem, in to tem bolj, ker med okuženimi vinogradi na Hrvatskem je tudi takih, ki so posestva Štajercev, stanujočih na Štajerskem. Kako lahko je mogoče, da iz svojih vinogradov, ki jih na Hrvatskem imajo, in v katerih je phylloxera, s travo, katero kosijo po vinogradih, s koli ali pa z izkopanimi trtami, o katerih mislijo, da so pozeble, prenesejo phylloxero čez mejo v štajerske vinograde! Zatoraj Kranjci in Štajerci pozor! Verjemite mi: kdor ni videl na mestu, ne more verjeti, koliko nesreče in škode more ta mala uš vinogradom narediti. Hrvatska vlada objavila je ta žalostni primerljaj nemudoma ministerstvu v Pešt in na Dunaj, in sama bode porabila vsa sredstva za pokončanje in omejenje phylloxere v hrvatskih vinogradih.

Vinorejska šola v Mariboru objavila je cenik za svoje vinske trte, kojih ima 25 raznih sort, dalje za blizu 90 sort trsov, ki rodijo grozdje le za zobjanje, več ameriških sort, med njimi je tudi Izabela, dalje za sadovna in požlahtnjena drevesa. Jabelk je 26 in grušek 18 raznih sort. Cenik je dobiti pri ravnateljstvu.

Konjska dirka ljutomerskih konj na Cvenu je se pretečeno nedeljo bila izvrstno obnesla. Konji so z vozom na 2 potača 3 kilometre predirjali v 7 minutah in 3 sekundah do 8 minut in 5 sekund. Ni dvombe, da bodo vrli dirkači se tudi v Gradeci odlikovali pri deželnej razstavi.

Trtno uš imamo na Štajerskem. Od ministerstva odposlani g. dr. Resler je zasledil v Kapelah pri Brežicah vinograd, (tik g. Tanšekovega), ki je po trtni uši ugonobljen. Ljubi Bog, tedaj dobili smo še to nesrečo v deželo!

Dopisi.

Iz Pesničke doline. (Zlatomešnik č. g. dr. Muršec). Kakor je „Slov. Gosp.“ svoje dni že omenil, bo v nedeljo 5. sept. slavni naš rojak prof. Dr. Muršec praznoval pri sv. Bolfanku petdesetletnico svoje duhovne službe. Slovesnost se bo, kakor izvemo, sijajno in veličastno vršila. Tudi mil. škof Jakob Maksimilijan, kateri bodo isto nedeljo odnotno cerkvo posvetili, se nje bodo udeležili. — Čast, komur čast gre! G. dr. Muršec spada med najstarejše in najblažje slov. rodoljube na Štajerskem. Rodil se je leta 1807 — sin kmečkih staršev — v Bišu, čedni vasi v sredini Pesničke doline. Po izvrstno dovršenih srednjih in višjih šolah v Mariboru in Gradeci bil je 1. avg. 1830 v mešnika posvečen. Kaplanoval je pri sv. Antonu, sv. Miklavžu in na Ptuji. Z dopustom knezoškofa sekovskega šel je potem 1839 za odgojitelja k vitežki Ormoški rodovini. Ko je tukaj nalogo dovršil, dobil je 1845 službo učitelja verozakona na novo ustanovljeni višji realki v Gradeci, katero je vestno

opravljal do 1870. V tem letu je stopil v stalni pokoj, in biva navadno v priljubljenem mu Gradci. Da se sprevidi, na kako dobrem glasu je bil kot učenjak, naj še omenimo, da ga je l. 1850 glasoviti minister nauka grof Leon Thun pozval za vladnega komisarja na hrvaške gimnazije, da je vodil istega leta zrelostne skušnje. Kmalu potem pa mu je ponujal imenitno službo šolskega nadzornika. Toda huda in dolga bolezen je g. M. primorala, namenjeni mu časti se odreči. — M. je stal svoje dni v prvi vrsti buditelj in zagovornik našega naroda. Bil je mnogoletni sodelovalec „Novic“ in „Danice“. Že kot kaplan zapisoval je vrlo narodne pesni, prigovore in besede; z veliko zbirko slednjih je pripomagal k Murkovemu, Janežičevemu in Wolfovemu besedniku. Leta 1847 izdal je „slovnico za prvence“, prvo v slovenskem jeziku. Poznej je spisal „bogočastje“ (liturgiko). Bil je v prijateljski zvezi s Stankom Vrazom, Krempinom, Murkom, Tomanom, Razlagom in mnogimi drugimi slov. pisatelji in rodoljubi. Vedno je bil radodarni podpornik slov. slovstvenim zavodom in časnikom, enako tudi naši mladini, ki se je v Gradci učila. Velike zasluge, ktere je storil lavantinski škofiji in domači župniji, nagnile so mil. škofa, da so mu podelili častni naslov duhovnega, in poznej konsistorijalnega svetovalca. Letos se je — zvečinoma na njegove stroške, — cerkva sv. Bolfanka obokala in olepšala. Kot človek, kot duhovnik, in kot domoljub je g. M. pri vseh, kteri ga poznajo, v izredni časti. Zares zasluži tedaj, da mu čestitamo iz srca knjegovemu jubileju štajerski Slovenci, in mu javno izrečemo toplo zahvalo. Bog ga živi, Bog še nam ga ohrani mnogo — mnogo let!

Iz Vojniškega okraja. (Toča — pereči ogenj — prošnja za svet.) Dovolite, da se tudi iz našega okraja kaj razglasi. Dne 21. julija smo imeli tukaj okolo Vojnika hudo točo z viharjem in groznim nalivom, hribrčani so srečno saj po večjem odleteli. Oves je toča skoro da malega izklestila, še semena ni pustila, žalostno smo prazno slamo mlatili. Koruza je razsekana, vrhi deloma odbiti, fižol je uničen. Na zelnikih je bilo na kapusu videti le rebrje in štorovje. Ženske so javkale, da nimajo svinjam kaj dajati. Zdaj so si, hvala Bogu, vrti in zelniki vže nekoliko opomogli, da svinje ne bodo gladu pocepale. Pa kaj, ker je tukaj in okolo začela šetinsko živad hudo daviti in naglo moriti znana svinjska rdeča bolezen, kojoj tukaj „pereči ogenj“ pravijo. V 24. urah je svinjče zdravo in mrtvo, nobeno zdravilo se ga ne prime. Mnogi svinjaki so vže brez repa. Ta svinjska kuga je zares velika nadloga in nesreča za kmeta. Skušnja uči, da so tudi svinjaki okuženi, da, ako deneš zdravo živinče v tak hlev, v kratkem zboli in pogine. Dragi naš „Slov. Gospodar“, lepo prosimo, objavi nam, ako ti je mogoče še to: Bi li ne bilo potrebno take okužene svinjake popraviti, s čem pokaditi, ali kakor učenjaki pravijo „desin-

ficirati“ in kako, in s čem bi se to storiti moglo. Dostavek uredništva! Temu važnemu vprašanju se je letos v „Slov. Gospodarji“ uže vsaj deloma ustreglo. Poglejte 30. števec od 22. jul. 1880. Ondi je iz „Novic“ objavljen od g. dr. Bleiweissa spisani sestavek: Črmica, vrančni prisad, pereči ogenj. Zlasti ob konci sestavka se govori o razkuževanju hlevov. Iz mladih let se spominjamo, da so nesrečni kmetovalci morali hleve svinjake prestaviti, ker je bila zemlja pod njimi vsa smradljiva, nezdrava in okužena. Ako kaj več poizvemo, gotovo objavimo!

Od sv. Petra pod sv. gorami. (Na predvečer petdesetletnice) Nj. veličanstva cesarja Franca Jožefa zbrali so se tukajšnji domoljubi ter odrinoli pod vodstvom zelo preljubljenega gospoda ter vrlega narodnjaka Jakoba Smoleta na sv. goro. Tukaj so med gromovitim pokanjem zažgali velikanski kres, kteri se je videl ne le po celem kozjanskem in breškem okraji temveč tudi po vsem horvatskem Zagorji. Za tem se je od vseh strani napivalo na moč Avstrijanstva, na slogo med Slovenci in na propad odpadnikov in nemčurjev. Ta lep in sijajen večer se je končal z gromovitimi živio- in slavaklici na presvitlega vladarja. Za priprave tega veselega večera gre vsa zahvala č. g. Smolé-tu. Drugi dan služili so naš č. g. župnik peto sv. mešo z azistenco in druga meša je bila slovesna meša za šolarje. To vse je naše „liberalce“, kojih število se vidno krči, hudo grizlo in pikalo, kajti niti eden ne se ni udeležil slovesnih meš, ljudstva pa se je nepričakovano napolnila cela cerkev. Tudi tukaj nastavljeni kordon se je udeležil sv. meše. Skoraj do poludne naznanjalo je gromovito pokanje možnarjev našo navdušenost in nehlinjeno ljubezen do milega nam cesarja. —n.

Iz Jarenine. (Cesarjevo petdesetletnico) smo tudi pri nas s šolsko mladino svečano obhajali. Že predvečer je vabil strel iz možnarjev okoličane k godbi, katero je vodil tukajšnji g. nadučitelj v gostilnici občinskega predstojnika, g. Ornika, ter se s svojimi učenci produciral ubogim šolarjem v prid. Povabljeni so darovali na ta namen 21 fl., katerim podpisani v imenu šolske mladine presrečno reče: Bog plati. Drugi dan je bila vsa šolska mladina v praznični obleki že ob 1/2 8 uri v učilnici zbrana, ter se med godbo in streljanjem ob 8. uri podala v cerkev, kjer je se brala slovesna sv. meša, pri kateri se je navdušeno pelo in godlo. Vedno so gromeli možnarji ter oznanjali slovesnost v čast cesarjevo. Obilo občinstva kakor tudi gospodje žandarji, predstojniki in udi šolskega sveta so bili pri božji službi navzoči. Po dokončane sv. meši se je zapela cesarska pesem. Iz cerkve se med streljanjem in godbo poda mladina in vsi navzoči na prostor pred učilnico, kjer je podpisani raztolmačil mladini pomen denešnjega praznika ter mladini kazal, kako blagega in milega očeta in vladarja nam je podarila božja previd-

nost. Ob konci govora so navzoči trikrat zaklicali: Bog ohrani našega cesarja Franca Jožefa I. še mnogo let; naj živijo! živijo! živijo! Z velikim navdušenjem se je to godilo. Zdaj se zopet zapoje cesarska pesem. Da bi se pri navzočih spomin na denešnje slovesnost in na besede od govornika jim na srca položene boljše ohranile, vsadila se je krasno opletena lipa, katero je z največjo pazljivostjo skopal in v ta namen podaril vrli kmet, Janez Šmirmaul, na javnem prostoru pred učilnico. Ta prizor je pričujoče jako ganil. Vsajena cesarska lipa je bila potem izročena srenjskemu predstojniku v varstvo; za postrežbo ji bodo učitelji in šolska mladina skrbeli. Po dokočani slovesnosti se poda šolska mladina v učilnico, kjer se jim je 100 zvezkov, sestavljenih od Ivana Tomšiča, na slavo 50. rojstnemu dnevu Nj. Veličanstva podarilo. Slekovce.

Iz Ribnice na Pohorju. (Cesarjeva svečanost). Sprejmi dragi „Gospodar“ tudi z našega zakotja par vrstic o slavnosti cesarjeve petdesetletnice. Ko se je dne 17. t. m. zmračilo, so se zasvetili kresovi po gorah in gričih, v vasi pa so se vsa okna razsvetlila. Trije lampijoni z narodno, cesarsko in štajersko barvo, so zaljšali ponočno osvetljavo. Posebno lep je bil bengalični ogenj, ki je gorel pred stanovanjem c. kr. okrajnega glavarja celjskega, gospoda Haas-a, ki je zdaj tukaj na počitnicah. Množica ljudstva je hodila z godbo po vasi ter se potem preselila na bližnji hrib občine Arlice. Tu se je vžgal zdajci velik kres, med pokanjem možnarjev, sviranjem godbe in užiganjem raket. Potem so se vrstile času primerne napitnice in prepevale slovenske pesmi. Ob polu ene po polnoči se je ljudstvo preselilo v hišo tukajšnjega občinskega predstojnika, kjer se je do ranega jutra veselilo. Sploh pa nam ostane ta večer nepozabljiv! Drugi dan je bila slovesna šolarska sv. meša, ktere so se vdeležili razni dostojanstveniki. Končala pa se je slavnost še le prav za prav dne 26. t. m. pri šolski skušnji iz krščanskega nauka, ko se je vsem šolarjem razdelila knjižica „Avgusta meseca 18. dan“, ktero je gosp. Tomšič za to slavnost tako hvalevredno pripravil. Vsega veseljevanja cilj pa je bila ena misel: Bog ohrani, Bog obvari našega cesarja še mnogo, mnogo let, na blagor in srečo države in narodov!

Iz Celja. (Varujte se goljufov, — nov zvonik). Neko precej tolsto človeče, v tirolski obleki, je lazilo po Celji, Brežicah itd. okolo duhovnikov, vojakov, ter pravilo, da je ud muzikalčne tirolske družbe ter skušalo pod jako pretkanimi pretvezami „samo za nekoliko dnij“ nepredvidnežem izvabiti „le en goldinar“ iz žepa. Prijatli „lepega petja“ so mu ponudili še več. Pravi, da mu je ime: Karl Löffler. Pokažite goljuvu vrata! — Delo na zvoniku Marijine cerkve v Celji prav pridno napreduje. V nekaterih dneh se bo streha že krila. Ta zvonik bo brez dvoma

lepo kinčal Marijino cerkev, pa tudi celjsko mesto. Proti koncu meseca oktobra t. l. se ima popolnoma dogotoviti. Do tistihmal se bojo gotovo dovršili tudi 4 zvonovi, naročeni za to cerkev, ki bojo skupaj tehtali 88 centov!

Od sv. Marije Device v puščavi. (Odlični gostje) mudijo se v grajščini Faalskeje. Njih eminenca preuzvišeni kardinal Ludvik Jakobini, poslanik sv. očeta Leona XIII. pri našem svitlem cesarji, je došel 26. avgusta t. l. v grad na obiskovanje vrle katoliško-verne rodbine grofa Zabbeo. Spremljajo ga monsignor Magno in več drugih gospodov. Ves grad je ozaljšan. Pred grajščinsko kapelo je pričakovala grofova rodbina z domačim č. g. župnikom vred visokega gosta ter ga je svečano sprejela. Iz nad grada plapolala papeževa zastava! Tri dni poznej, namreč dne 29. avgusta prišli so tudi naš milostljivi knez in škof v naš grad. Dne 30. avgusta obiskal je preuzvišeni kardinal velekrasno cerkvo Matere božje v puščavi ter je blagovolil v farovžji zajutrkovati. Vsak, ki ima čast z visokim gospodom občevati, ne more se načuditi njegovemu prijaznemu obnašanju! Redka čast nam je došla, da imamo papeževega poslanika kot gosta na znožji košatega Pohorja!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar potujejo sedaj. Odpeljali so se najprvle v Olumuc, kder so l. 1848. bili po odstopu cesarja Ferdinanda I. za cesarja proglašeni. Nemško in slovansko prebivalstvo je cesarja sijajno sprejelo in cesar so odgovarjali nemški pa tudi slovanski. Ob enem so se vršile velevažne vojaške vaje, kako se imajo trdnjave napadati, kako braniti. Olomuc je naša največja trdnjava ali „festunga“. Od Olumuca odpeljajo se cesar v Krakov in dalje v Premisel, v čigar okolici tje do Gradeka in Levova bodo se vršile velikanske vojaške vaje ali „manevri“ pod vodstvom nadvojvode Albrehta in fml. Licelhofna. Slednji ima pod seboj 32 bataljonov, 24 škadronov in 8 baterij. Potem gredó cesar v Levov, v Črnovice, od tod v Czegled na Ogerskem, dalje v Pečuh in naposled nad Šopron v Dunaj nazaj! — Okolo 16 državnih poslancev odložilo je poslanstvo. Zato morajo biti dopolnilne volitve. V Mariboru, Ptuj, Ormoži in Slov. Gradci bodo 6. oktobra t. l. Volilno gibanje se bode kmalu začelo. — V Gradec je došel svitlega cesarja brat Karol-Ludvik ter je dne 1. sept. odprl drugo deželno razstavo. Svečanosti udeležilo je se mnogo gospode, med njo tudi naš mil. knez in škof. Razstava pa ni polna; razstavljalci so se zakasnil in veliko blaga leži še v zabojih, čeravno se dela noč in dan. — Koroški cesarjev namestnik grof Lodron gre v pokoj; njegova desna roka g. Novak pa je dobil službo voditelja civilne vlade v Bosni, ker je dokazati mogel, da zna slovenski, drugače bi masne službe ne bil prejel. Čudno pak je,

kako je tukaj g. Novak dobro porabiti znal slovenščino, katere sicer prej ni veliko porajtal! No, vidite Slovenci, da se s slovenščino vendar tudi nekam pride — do pšenička! Z golo nemščino bi moral g. Novak lepo tiho ostati v Celovci. — Ljudje se pri nas vedno bolj čudijo, kako se Judje plodijo, širijo in v šole in urade porivajo. Mesto Žatec na Českem, potem Jičín ima same judovske bogatine zraven krščanskih trpinov. Praga šteje v trgovske akademiji 6 lutorcev, 107 katoličanov in 108 judov. Jud išče samo lahkega kruha. Nemški liberalci o tem lepo molčijo in le vedno upijajo, da jih mi Slovani kar uničiti hočemo. Nek Hugon grof Attems pa nek prismuknjeni Salzburg pozivljata vse ustavaško plemstvo v boj zoper „reichsfeinde“, t. j. sovražnike cesarstva ter mislita posebno na konservativne Nemce, na mešnike, in Slované. No, kakšni „reichsfeinde“ so svitlemu cesarju katoliški mešniki, to je se pokazalo nedavno v Steiriji, kder so cesar lineškega škofa, katerega liberalni grofje z Judi vred najbolj črtijo, javno nagovorili: „na Vašo duhovenstvo zamorem se vedno zanašati, kar imam zlasti Vam, njenemu škofu, zahvaliti se.“ To je za junaškega škofa in pogumno duhovenstvo tamošnjo velika čast. — Magjari hočejo vojaško granico izročiti Hrvatom, ako ti onim prepustijo Reko ali Fiumo. V Zepčah v Bosni zasačili so mnogo mohamedanov, ki so imeli veliko vojne sprave na skrivnem nakupičene.

Vnanje države. Na Turškem kaže vse na bližnji boj. Sultan obeta evropskim velevladam pa nasproti dela, ščuje in se oroža; celó v Indijo odposlal je mohamedanov in turških novín, da tamošnje mohamedane vzbuni proti Angležem, kar so ti hudo zamerili. Tudi neče ne Črnogorcem Dulcina ne Grekom Tesalije in Epira odstopiti pač pa je Muktar-pašo v Adrijanopel poslal, da zbere 40.000 mož, zasede bolgarsko Rumelijo in Balkan. Temu nasproti orožajo se tudi Bolgari, Srbi postali so tem zavezniki, 100.000 pušek do konec l. 1880 iz Amerike naročili in uže sedaj kupičijo vojne sprave v Nišu ter pošiljajo vojakov na bolgarsko in albansko mejo. Črnogorci so na boj pripravljeni Greki pa bodo do konca septembra. Ob enem se zbira silno brodovje evropskih velevlad v Dobrovniku v Dalmaciji; tudi avstrijski oklopnici „Princ Eugen“ in „Custoza“ ste zraven; vseh oklopníc je 16 ter so Angleži in Rusi pripravljeni, tudi sami udariti na Turka, da ga prisilijo izvršiti, kar je v Berolinskem mirovnem dogovoru bil obljubil. — Ruski car je ukazal vojakov zbirati v ostrogu Benderskem; ruski katoličani prosijo ministra Melikova, naj posreduje pri carji, da preneha versko preganjanje. — Nemški liberalci so se sprli med seboj in z Bismarkom. Ta je zapodil ministra za trgovstvo in ovi posel sam prevzel. Ob enem hoče od pruskega zbora tirjati dovoljenja pozvati domov katoliške škofo, zlasti Kolinskega, da bo mogoče Kolinsko novo stolno cerkvo vpričo cesarja blagosloviti, ki želi

nadškofa takrat imeti doma. — Socijalistično gibanje se krepí po vsej zapadnej Evropi, zlasti na Nemškem, v Belgiji, Francoskem, Švicarskem, Italijanskem in Angleškem. — V Afganistanu pripravljajo se hude reči Angležem. General Roberts zapustil je Kabul in hiti v Kandahar, da otme ondi zaprte rojake. Toda Ejub-kan ga obdaja od vseh strani in vedno napada, ker ima blizu 100.000 Afganov pod seboj.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Bolfank v ljutomerskih goricaH.

(Spisal Matjaž Flegerič.)

V. Morebiti bi kakega v našo cerkev prišlega tujca zanimal napis, ki se vidi na grobnem kamenu sredi presbiterija, zato ga hočem tukaj priobčiti. Glasi se tako: Hic iacet sepultus Martinus Pevetz istius ecclesiae filialis annos triginta hospes et benefactor eius. Obiit 4. Augusti 1742. Kdo je ta Anton Pevec bil in kaj je za cerkev dobrega storil, ne ve se. Pokojni Peter Danjko pri Veliki Nedelji, kateri je ta zapisnik, ki je mojemu spisu za podlago, l. 1840. sestavil, meni, da so v ta kraj prihrumevši ogerski nezadovoljniki (Kruci) cerkev poškodovali in da jo je Pevec dal zopet popraviti, in da je dal za njo 2 zvana izliti. Poslednje je verjetno, ker omenjeni Martin Pevec umrl je l. 1742, a nekoliko let pred njegovo smrtjo bila sta zvana izlita. Da so Kruci l. 1704 tukaj razsajali, je istina, na kakšen način bi pa cerkev poškodovali, ni znano, in če je res bila poškodovana, zakaj bi se stoprv l. 1712 začela popravljati; ker Martin Pevec bil je dobrotnik te cerkve od l. 1712 do svoje smrti. Ni tedaj verjetno, da bi on to škodo, katero so bili Kruci naredili, pri cerkvi dal zopet popraviti.

V cerkvi ni nič več znamenitega, pojdemo tedaj v zvonik! Tukaj se odpre očem na vse četiri strani divnokrasi razgled! V zvoniku so 3 zvonovi. Na velikem zvonu, ki je bil l. 1687 v Graci izlit je napisano: „Durch Feuer bin ich geflossen, Metardus Reig in Gratz hat mich gegossen. Diese Glocke hat Mihael Kolčavič derzeit Kirchenpropst machen und giessen lassen. O Jesu, a fulgure, o Jesu, a fulmine, o Jesu, a grandine libera nos propter Nomen Sanctum Tuum, quod est Jesu MDCLXXXVII“. Cambelj (bat) pa ima letni napis 1689. Škoda, da nevedo, iz katere vesi bil je omenjeni Mihael Kolčavič, tedanji oskrbnik te cerkve, ki je dal zvon izliti. Mislim, da je ta rodovina popolnoma izumrla, ker tu ni nikder človeka enakega imena. Srednji zvon imel je napis: „Ich bin gegossen worden in Gratz bei Theresia Weyerin Witib 1736“. Na malem zvonu se šteje: „Franz Anton Weyer in Gratz goss mich 1730“. Še sedaj ljudje pripovedujejo, kako so se ti sicer mali zvonovi izvrstno skladali in da ni

bilo daleč okrog zvonov enako lepega soglasja. Žali Bog je med leti 1830—40 (nihče se ne spominja kedaj) srednji zvon, ki je bil najmlajši, a imel je najbolj poln in jasen glas, počil. Tedanji kurat Ignacij Pirker in tudi ljudstvo je krivilo te nezgode Kristiana Mühlinga, tedanjega učitelja. Brž ko ne je Mühling res premočno zvon gonil in ta je vsled tega počil; to je lahko mogoče; zvon je imel zelo lep in jasen glas, bil tedaj izlit iz trde snovi, a da je trda snov krhka in zbog tega lahko poka, je naravska stvar. Po tej nesreči ni bilo več skoro mogoče s 3. zvoni zvoniti, ker neprijetno črepkanje ni za tanka ušesa! L. 1854 dal je ta zvon na novo preliti tukajšnji faran Mihael Mravljak*). Pod krono ima napis: Johann Feltl goss mich in Graz 1854., a na spodnji strani so slovenske besede! „Na novo dal preliti dobrodelnik Mihael Mravljak z ženoj Marijoj Mravljak iz Jastrobeč“. Zvon je res na novo prelit, le škoda, da jegov glas ni več, kakoršen je bil poprej in to je očitno, da je zvonovina premenjena; jegov glas ni več poln in čisto jasen, temveč malo šumi.

Ta cerkev ni premočna kakor so navadno druge v takšnih krasnih krajih; ima samo za se 3 dele na Kogu ležečih gorice, ki niti niso zelo rodovite, niti zavolj nizke lege na severno in izhodno stran posebno dobrega vina ne prinašajo. Prvikrat je tukaj 1803 in 1811 drugikrat zakrament sv. birme delil knez in škof Sekavski grof Waldstanjski in Wartenberški (von Waldstein und Wartenberg). Jegov naslednik Roman Sebastian Zängerle je tukaj l. 1826 in l. 1835 zakrament sv. birme delil. To je, kar imam iz zapisnika, katerega je, kakor sem že rekel l. 1840. Danjko sestavil. Da je cela stvar zelo pomanjkljiva, rad priznam in torej prosim, naj mi blagodušni čitatelj blagovoli oprostiti!

Od cerkve sv. Bolfanka razprostira se na vse strani človeškemu očesu prekrasen razgled. Toda dragi čitatelj, ako je tvoje oko vajeno visokim goram, katere pokrivajo košate jelke, in strmim od vseh strani razpokanim skalam; ako tvoje ubo rado posluša šumotanje kлокotajoče vode, katera se z višin v dolino izliva; prikazen tako divje romantične lepote boš tukaj iskal zastoj! Najbolj tu očem ugajajo pohlevni z zelenim trsjem nasajeni vrhovi, kateri dajajo severni strani nekako posebno čarobnost. Najlepše vidi se od tod na severozapadni strani na najvišjem hribci vseh ljutomerskih gorice stoječa cerkva „Jeruzalem“, podružnica Svetinjske fare. To je tisti divnokrasi kraj, katerega je domači naš pesnik, slavni Stanko Vraz, v svojih neumerljčih pesnih točno narisavši ogromnemu slovanskemu svetu jasno pokazal, kako

polja čarobne lepote je njegov dični zavičaj. Neka sveta groza družeca se s sladkim veseljem napaja človeku dušo, ako pomisli, da je ondi neke-daj korakal človek, ki je gledal za več vekov v bodočnost naprej! Tudi dalje na severno stran mogoče v jasnem vremenu videti je od tod, ali žali Bog v kraje, ki so sicer krasni, no sovražno nam sosedstvo jih polastivši se je potrebito iz njih slovenski živelj popolnoma. Razven krajnih imen ni ondi slovenstvu najti več traga! Na južnozapadni strani vidi se malo mestice Ormož. Mimo Ormoža teče slovenska reka, deroča Drava, ali ne hiti tako kakor iz Koroške proti Mariboru, kakor da bi se plaha srna neusmiljenih lovecev tujih navalov bala, temveč vijuga se ponosno po plodonosnem polji, kakor ponosno koraka krasna svojega dostojanstva zavedajoča se devica med zvestima čuvajema! Kako ne bi? Saj tukaj proti Središču dela mejo med dvema bratskima narodoma, — Hrvati in Slovenci! Od juga blišči se simkaj mesto Varaždin, v katerem marsikatero srce za napredek svojega naroda bije, a mnogo več še se v njem židovskih glav šopiri, ki svoji samogoltnosti ustreči želeč samohlastno segajo s svojimi grabežljivimi prsti po blagostanji ubogega hrvaškega ljudstva! Tudi nekoliko magjaronov ondi čepi, ali ti so tiho kakor polži v svojih lupinah; ne upajo se s svojimi nazori v javnost, ampak se nje bojijo kakor sove belega dneva. Silna žalost mora se polastiti človeka, ako obrne pogled na vzhodno stran, v Medjimurje. Na rodoviti ravnini med Muro in Dravo stanuje zdravo in krepko ljudstvo slovanskega kolena, ki pa je gledé pravnosti na celo nizkem stepnji, ker se kosmata bunda magjarske kulture preveč po njem razprostira, in za tega voljo luč prave prosvete k njemu prisinoti ne more! Lepo se vidi grad mesta Čakovec, neke-daj lastnina slavnih grofov Šubičev Zrinskih, od katerih sta dva brata, predposlednja iz tega kolena, imela ondi kot bana svoje sedeže. Dva brata, na glasu junaka, ki sta turškim krvolokom delala strah in trepet; dva brata, ki sta z bistrim umom svoje prednike daleč nadkrilila, a katerih žalosten konec mora pretresti srce vsakega človekoljuba. Starši brat Miklavž bil je kot ban hrvaški na lovu v Koršanskem logu dne 18. listopada l. 1664 od divjega prasca umorjen, a njegov brat, ki je za njim banoval, je kot deležnik nesrečne zarote proti cesarju Leopoldu I. dne 30. travnja 1701 v Novem mestu glavo izgubil. Tako igra se osoda s človeškim življenjem!

Smešničar 34. Nek kmet, ki ni znal čitati, vidi gospoda v cerkvi z očali na bukvah brati, si misli, tudi jaz moram očale dobiti, potem bom tudi brati znal. Kar hitro gre kmet v mesto k štacunarju, ter mu pravi: dajte mi očale. Hitro mu da štacunar očal na izbiro, ali nobene mu dobro ne kažejo. Naposled štacunar kmeta in očale premišluje, kar zapazi, da kmet bukvah narobe drži, in mu pravi: ne zamerite mož, morebiti vi brati ne

*) M. Mravljak bil je oče Jurija, župana v Jastrebičih; Filipa ces. kr. bilježnika pri sv. Lenartu dr. je Antona Mravljaka, odvetnika v Ljutomeru, a č. g. Matija Kelemina kaplan pri sv. Iliji je jegov unuk. Umrl je ta bogaboječji faran l. 1872. pri svojej hčeri Mici Keleminovi v Vinskem vrhu v fari sv. Miklavža. Ni mu tedaj zvon, katerega je dal preliti, k pogrebu donel! Pis.

znate. Kmet mu zavrne: gospod! ako bi jaz brati znal, bi gotovo očal ne kupoval. J. K.

Razne stvari.

(*Volitev razpisana*) za državni zbor je v mestnej skupini maribor-ptujskej itd. na 6. dan oktobra t. l. Razpis bil je v Mariboru po oglah in ulicah prilepljen v nemškem in slovenskem jeziku.

(*Ponarejen desetak*) je posestnik Lešnik dobil v Radgoni od nekega ogerskega živinskega tržca.

(*Vintanjčanov*) je 21 pristopilo k nemškemu „šulvereinu“.

(*Okrajni sodnik g. Levičnik*) je v „Tagesposti“ objavil, da ne sprejme nebene kandidature.

(*Na ptujsko polje*) došlo je v nedeljo 386 mož in 6 oficirjev artileristov, da se bodo ondi vadili v streljanji.

(*Guzaj*) je baje v okolici Poličanskej. Nedavno je posestnika Kovačiča iz Prišlina na Hrvatskem, obstrelil in potem vropal 30 fl.

(*Zavoljo živinske kuge*) na Hrvatskem smeli so goveda vvažati le v Brežicah, sedaj je isto dovoljeno tudi za Ormož in ormoški brod.

(*Za novo šolo*) pri sv. Lovrenci na polji so svitli cesar 200, graška dež. hranilnica pa 400 fl. darovali. Bog povrni!

(*Sv. misijon*) so pri sv. Lovrenci na Drav. polji obhajali od 1. do 9. avgusta, vodila sta ga, kakor vselej, tudi takrat prav izvrstno čč. oo. jezuita Fr. Doljak in pa T. Lempelj. Več ko 2000 jih je prejelo sv. zakramente in se dobrima gospodoma zahvaljuje za nju obilni trud in nauke.

(*Iz Ruš*) se nam piše: V našo starodavno romarsko cerkev so darovali danes domači fantje čvetero novih bander. Med gromenjem možnarjev so se blagoslovile, in nježno so vibrale potem pri poslednji procesiji s sv. rešnjim Telesom, katero je počastilo mnogo ovenčanih deklet. Primerno in genljivo besedo so imeli duh. svet. in župnik Lembaški preč. gosp. L. Herg. Hvala vsem!

(*Za Stanko Vrazovo svečanost*) darovali so razni domoljubi 75 fl. 70. kr. Treba boče več denarja. Slovenci, ne delajmo si sramote, kedar pridejo bratje Hrvatje k nam dne 5. sept. kot mileni nam gostje! Do narodnih kmetov okolice Ormoške ponovimo dnes uže zadnjič v dopisu iz Ormoža najavljeno domoljubno prošnjo! Ako hoče kdo kaj darovati v denarjih, naj pošlje načelniku odboro-
vemu v Ormož (Friedau) notarju gosp. dr. Ivanu Geršaku!

(*Dva Gutenštanjška „purgarja“*) J. Turner in K. Ebner sta v pondeljek 23. aug. obiskala posestnika Starotržkega A. Schöndorfer-ja, ter mu ukradla 4 ovce. Srečno sta s plenom pobrisala čez mejo na Koroško. Dve ovce sta brž prodala nekemu mesarju v Prevalih za 12 fl. 70 kr., ostali dve pa sta skrila na nek pašnik pri D. Mariji na Jezeru. — A mutasti Schöndorferjev pastir je kmalo zgrešil ovce, in se začel po njih silno jokati, ter je kazal

z rokama, da je videl dva brkasta moža ovce gnati. To je peljalo lastnika, da je kmalo na sledu bil tatoma. Že v torek 24. avgusta je žandar ta čudna gutenštanjška „purgarja“ vklenjena gnal v Slov. gradec — kaže jest. —

(*Gosp. Jože Podgoršek*), profesor na c. k. višji realki v Rakoveu kraj Karlovca, rodom Slovenec iz Ponikve na Štajerskem, napravil je izpit iz hrvaškega jezika in literature za višje realke. To je menda prvi slučaj, da je rojen Slovenec napravil iz hrvaškega jezika strokovni izpit. Ravno ta profesor dobil je od hrvaške graničarske vlade častno nalogo, da svoj sod izreče o ravnokar izišli gramatiki hrvaškega jezika za srednje šole od prof. Divkovića.

(*Iz Babinec*) pri Ljutomeru poizvemo nesrečo. Mlatec porine snop pregloboko v mlatilnico; hipoma mu zobje desno dlan odrežejo in odtrgajo dva prsta. Bodimo previdni!

(*Duhovnih vaj v Mariboru*) pod vodstvom velečestitega očeta Jurija Patissa, jezuita, istega, ki je tudi lani izvrstno vodil eksercicije na Slatini, udeležili so se zraven milostljivega kneza in škofa naslednji p. n. čč. gg. duhovniki: Arnuš Fr. Belšak An. Borsečnik An. Caf Jak. Cvetko Fr. Dietrich Vrb. Dovnik Fr. Drozg An. Erjavec Pet. dr. Feuš. Flek Jož. dr. Gregorec. Hajšek An. Haubenreich Al. Herg Lov. Hrzič Jož. Janežič Fr. Klaužer Fr. Kelemina Mat. Krtna Mat. Kosar Fr. Kotnik Jož. Kovačič Dav. dr. Križanič. Kunce Jan. Lacko An. Lendovšek Mih. Matjašič Jur. Meznarič An. dr. Mlakar. Muha Jož. Napast Dav. Ogradi Fr. Orožen Ig. Pak Mat. dr. Pajek. Pavša Mat. Potočnik Lov. Presečnik Greg. Prešern Jan. Ramor Jan. Rantaša Jur. Rath Fr. Repič Andr. Rojko Fr. Rožanc Tom. Simonič Jož. Sinko Jož. Skuhala Jan. Sorčič Fr. Strah Jan. Šabot Jur. Šribar Jan. Šunko An. župnik v Kapli Sekovske škofije. Zadravec Jož. Zmazek Fr. Žmavec Jur. Žnidar Mih. Žuža Jan.

Dražbe. 10. sept. Jan. Letonija v Gonci 1475 fl., Fr. Kacijaner v Mahrenbergu 5000 fl., Apol. Črnovšek v Lipi 440 fl., Andrej Inkret v Prelogi 500 fl., Mart. Orač 2535 fl. v Šmariji; 17. sept. Jan. Leskošek 840 fl. v Kozjem; 18. sept. Fr. Urlep 1940 fl. v Konjicah.

Loterijne številke:

V Gradei 28. avgusta 1880: 31, 45, 80, 87, 24.
Na Dunaji „ „ 73, 58, 1, 18, 49.
Prihodnje srečkanje: 11. septembra 1880.

Štipendija razpisana.

2—3

Okrajni zastop Ormoški razpiše od 19. aug. t. l. štipendijo z 100 fl. a. v. za učiteljskega pripravnika.

Prošnje se vlagajo do 12. septembra 1880 na odbor okrajnega zastopa v Ormoži.

3—3

Službe išče

oženjen mož, ki je zveden vsakega gospodarskega dela ter več let v slavnih kletarstvih kot kletar opravka imel. Več pové uredništvo „Slov. Gosp.“

Mravljicnih jajc 1—3

kupuje in prodaja

J. P. Holasek v Mariboru
na velikem trgu v mestni hiši.

Živinski sejm 2—2

bo pri sv. Antonu v Slovenskih goricah v soboto dne 11. septembra t. l. Prodajalci in kupci se vljudno vabijo.

Kočijaški voz

še zelo nov in po nizkeji ceni
proda

g. Peter Huber v Mariboru,
Bürgerstrasse hiš. šte. 44.

3—3

Janez Leon

tiskar in založitelj knjig
v Mariboru,

izdal je knjigo v nemškem jeziku:

Die

Stadt Marburg

an der Drau,

kurzgefasste Darstellung der Entwickelung der Stadt, Führer durch dieselbe und die Umgebung.

Knjigi je dodan črtelj mesta in fotografna podoba njegova. Velja s podobo vred 60 kr., brez nje 40 kr., za dopošiljatev po pošti doplača se 5 kr.

Izvrstni pergamentni papir za listine 1 pola 3 kr.

Ponudba.

V najem (v štant) se daje na 3 leta poslopje v Kostivnici prav prilično za krčmarja in mesarja z lepimi 4 sobami, lepo veliko kuhinjo, 1 kamro (špajz) mesnico in lepim velikim vrtom, tudi drugega zemljišča kolikor hoče. Več se izvé pri lastniku

Andr. Golob.

Dve lepi najmovinski hiši

z vrtom vred ste v Mariboru na prodaj po jako ugodnimi pogoji. Več se poizvé v Vetrinjskeji ulici (Viktringhofgasse) v zalogi šivalnih mašin gosp. **Konrada Prosch-a**, pa tudi v hiši šte. 18, v 1. nadstropji pri dverih šte. 7 v Vetrinjskeji ulici.

Važno za kmetovalce!

Pomoček zoper žitni snet.

Zoper snet pri pšenici, ovsi, ječmeni, koruzi in vsem semenstvi, katero ta bolezen napada, najboljšje, ker najgotovjše, pomaga

N. Dupuy-eva strojnica ali lug.

Slavno c. k. ogersko ministerstvo je kmetovalcem ovo strojnico priporočilo najnujnejše pa tudi na gospodarstvenej razstavi v št. Pöltenu na Spodnjem Avstrijskem bila odlikovana s srebrno svetinjo. Kako se ravna ž njo, to razlaga natančno tiskani poduk, kateri je priložen vsakšnemu paketu. Sploh je pa ravnanje prav lahko. Jeden paket zadostuje za 200 litrov semena ter velja samo **30 kr.** Dobiti ga je v zalogah po vsej avstro-ogerskeji državi.

1—5

N. Dupuy

na Dunaji (Wien, VI., Windmühlgasse 35).

Založeno imajo ovo robo:

V Mariboru g. M. Berdajs, v Ptuiji g. Andrej Jurca, v Lipnici g. B. Seredinski, v Arnauži g. Teodor Egger, v Slov. Bistrici g. Stiger in sin, v Celji g. Janež.

Važno za kmetovalce!